

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА

NO.10 (3178)

ЧАЦВЕР, 18 САКАВІКА, 2010

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭТ-ВЕРСІЯХ WWW.GOLAS.BY

Напалеон Орда ў Аргенціне
Слава пра знакамітага беларускага мастака перасягнула акіян
Стар. 2

Моцныя карані духоўнасці
Вопыт Беларусі па захаванні і развіцці культурных традыцый выклікае вялікую цікавасць у свеце
Стар. 2

Цімур Сергееня: “Добрай музыкі вельмі шмат...”
Стар. 4

Такім бачыцца новы будынак Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны праекціроўшчыкам

ГОД ПЕРАМОГІ

Удзячнай памяці салют

Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску праз пэўны час набудзе адметную архітэктурную форму. Першы камень у падмурак новага будынка мяркуецца закладзены ў Дзень Перамогі, 9 мая 2010 года

У кастрычніку 44-га...

Нават спецыялісты не спрачаюцца наконт таго, што Беларусь больш, чым якая іншая краіна Еўропы, пацярпела ад Вялікай Айчыннай: чатыры гады ваеннага ліхалецця, больш за пяць тысяч спаленых населеных пунктаў, каля трох мільёнаў загінулых... Памятаць пра тую жудасную вайну варта і дзеля таго, каб яна ніколі больш не паўтарылася. Яшчэ да Вялікай Перамогі, у кастрычні-

ку 1944-га, беларусы стварылі Музей гісторыі Вялікай Айчыннай. “Гэты факт унікальны, — упэўнены дырэктар музея Сяргей Азаронак. — Падобнага не зрабілі ні ў адной іншай краіне, што былі пад акупацыяй”. Прычым ужо з 1942 года, у час жорсткай барацьбы, на тэрыторыі акупаванай Беларусі партызаны збіралі экспанаты для будучага музея: закопвалі іх у скрынях ад боепрыпасаў ці адпраўлялі самалётамі ў Мас-

кву. У Дзяржаўным гістарычным музеі на Краснай плошчы і была зроблена ў лістападзе 1942 года выстава “Беларусь жыве...” Дырэктарам яе была знакамітая Алена Аладава, будучы стваральнік Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі. Экспазіцыя, перавезеная ў Мінск, стала асновай музея, адкрытага хутка пасля вызвалення горада ад ворага. “Гэта надзвычай важны факт для разумення іншымі людзьмі нашага, беларус-

кага менталітэту, — разважае Сяргей Азаронак. — У 44-м на пальцах можна было пералічыць будынкі, якія захаваліся ў Мінску пасля акупацыі. І лепшы з іх, Дом прафсаюзаў, адвялі менавіта пад музей”.

Даведацца, як ствараўся музей, з першых вуснаў сёння немагчыма: час бярэ сваё... Але за людзей гавораць сабраныя імі экспанаты, фотаздымкі. Адзін з іх — аб тым, як супрацоўнікі музея працавалі на суботніку

па расчыстцы горада ад руін. Што казаць, цяжкімі былі тады ўмовы працы і жыцця. Бачыш на фотаздымках тагачасных музейшчыкаў: толькі некаторыя ў абутку, іншыя ж босыя ці ногі іх у анучах. А ў кантрасце — твары з усмешкамі.

Так, музей хутка стаў сапраўдным сімвалам мірнага жыцця. Туды хадзілі як у тэатр, па святах. І як надзейнаму сховішчу давяралі рэчы блізкіх. → **Стар. 3**

РЭГІЁН І ДЫЯСПАРА

Ад Астраўца — да Вільнюса. І далей...

У памежнага з Літвой раёна — багаты вопыт пленных кантактаў з суайчыннікамі ў суседніх краінах

Іван Ждановіч

Пад час сустрэч з беларусамі замежжа часта чую: з чаго пачаць? Як наладзіць сувязі з Радзімай не проста праз сяброў-суседзяў, але і з афіцыйнымі структурамі? Мяркую, карысным тут будзе “сустрэчны” вопыт Астравецкага райвыканкама, што на Гродзеншчыне. “Мы развіваем такія кантакты сістэмна, — расказвае Віктар

Свіла, намеснік старшыні райвыканкама, — для гэтага прынялі, рэалізуем адпаведны план. І ўжо ў 2008-м раён названы ў ліку пераможцаў конкурсу “Адміністрацыйны рэгіён Беларусі — грамадская арганізацыя суайчыннікаў за мяжой”. Асноўны кірунак, на якім дзейнічаем, вядома ж, літоўскі. Бо шмат сувязяў з нашымі суайчыннікамі ў суседняй Літве: як роднасных, так і прафесійных,

дзелавых. Сябруюць як асобныя людзі — бізнесмены, журналісты, прадстаўнікі творчых прафесій, так і грамадскія арганізацыі, нават прадпрыемствы”.

Якая тут роля ўлады? Найперш, лічыць В.Свіла, важна сабраць і прааналізаваць інфармацыю. Падумаць: на якім кірунку супрацоўніцтва будзе ўзаемна карысным? Калі вызначаны прыярытэты, можна аднаўляць ці нанова

Праваслаўны Храм святых Пятра і Паўла — у цэнтры Астраўца

ўсталёўваць і развіваць кантакты з землякамі, наладжваць супольную працу, задумваць сумесныя праекты. Дарэчы, найбольш яркія падзеі, вынікі супрацоўніцтва асвятляюцца ў райгазеце “Астравецкая праўда”, журналісты — актыўныя ўдзельнікі гэтых працэсаў.

Заслугоўваюць увагі пленыя кантакты раёна з Аб’яднаннем бе-

ларусаў Літвы. Як вядома, доўгі час яго ўзначальваў Лявон Мурашка, цяпер лідарам суполкі абраны Раман Вайніцкі. Віктар Свіла перакананы: настала пара ад кантактаў у галіне культуры, мастацтва, ад канцэртаў і выстаў, абменаў кнігамі — яны добра адладжаны — рухацца і да праектаў, якія маюць у аснове эканамічны складнік. → **Стар. 2**

Напалеон Орда ў Аргенціне

Слава пра знакамітага беларускага мастака перасягнула акіян

Малюнічыя краявіды даўняй Беларусі, зробленыя рукой майстра, экспанаваліся ў выставачнай зале мэрыі аргенцінскага горада Рэсістэнцыя, правінцыя Чако. Там выставу 25 літаграфій Напалеона Орды нядаўна ладзіла Пасольства Беларусі ў Аргенціне. Наведвальнікі мелі магчымасць таксама палюбавацца на арыгінальныя творы беларускага нацыянальна-прыкладнага мастацтва, вырабы з саломкі, дрэва, ільну. Дарэчы, на прэс-канферэнцыі з нагоды падзеі мэра горада Рэсістэнцыя спадарыня Аіда Айала адзначыла: творы, прадстаўленыя на выставе, сапраўды ўнікальныя, у іх высокі мастацкі ўзровень.

Летась гэтая ж выстава з Беларусі з поспехам экспанавалася ў аргенцінскіх правінцыях Буэнас-Айрэс і Місьёнес. Вялікую цікавасць да яе праяўляюць этнічныя беларусы, якія цяпер жывуць у Аргенціне. Яны ж аказваюць дзейную падтрымку Пасольству ў яе арганізацыі. Напрыклад, Сяргей Лукашэвіч, урач-дзябелоглаг шпітэля горада Рэсістэнцыя і Зянона Забзук, Ганаровы консул Расіі ў правінцыі Місьёнес, якія маюць беларускія карані, прынялі ўдзел у арганізацыі выставы Напалеона Орды. Дзякуючы нашым суайчыннікам Беларусь

Выстава твораў з Беларусі — сапраўдная падзея для суайчыннікаў у Аргенціне

стала крыху бліжэй для жыхароў Аргенціны.

Пад час мерапрыемстваў з нагоды адкрыцця выставы ў музеі горада Аберá правінцыі Місьёнес

выступіў танцавальны калектыў славянскай дзяспары “Мяцеліца”: у артыстаў цэлая праграма складзена з беларускіх народных танцаў. Шматлікія госці выставы

беларускага мастака XIX стагоддзя Напалеона Орды ў аргенцінскіх гарадах Аберá, Рэсістэнцыя, Сан-Марцін пакінулі цёплыя запісы ў Кнізе наведвальнікаў.

РЭГІЁН І ДЫЯСПАРА

Ад Астраўца — да Вільнюса. І далей...

(Заканчэнне.

Пачатак на стар. 1)

Важны момант: для цесных кантактаў з суайчыннікамі патрэбны базавыя арганізацыі. У гэтым сэнсе Астравецчыне пашанцавала, бо ў вёсцы Рымдзюны Гервяцкага сельскага савета створаны Цэнтр літоўскай культуры, адукацыі і інфармацыі. Летась у лістападзе там, у шосты раз, прайшоў рэгіянальны фест “Песня памежжа” гуртоў і асобных выканаўцаў з Беларусі і Літвы. Парадавалі глядачоў сваёй творчасцю суайчыннікі з Клайпеды, Вісагінаса, раней прыязджалі гурты і з Латвіі, Польшчы. У Рымдзюнах песні гучаць на беларускай, літоўскай, рускай, польскай мовах. Дарэчы, дэлегацыя на чале з Р.Вайніцкім была на фестывале, а Аб’яднанне беларусаў Літвы заснавала шэраг грамад, у тым ліку за лепшае выкананне беларускай нацыянальнай песні і захаванне нацыянальных традыцый. Меў фест і спартыўны складнік: прайшлі спаборніцтвы па баскетболе паміж камандамі з Беларусі і Літвы.

“Наш фест “Песня памежжа” — прыклад захавання і развіцця не толькі традыцыйнай культуры розных этнасаў Беларусі, але і супрацоўніцтва з

суайчыннікамі з замежжа, — гаворыць Віктар Свіла. — Тут дарэчы будзе згадаць і патрыёта Астравецчыны Альфонсаса Аўгуліса, ён — адзін з арганізатараў фестывала і да таго ж віцэ-прэзідэнт Аб’яднання беларусаў Літвы”.

У юбілейным для Астраўца 2008-м, калі горад адзначаў 540-годдзе, аднавіліся афіцыйныя дачыненні раёна з бліжэйшымі суседзямі, з самакіраваннем Швянчонскага раёна

Цёплая сустрэча з землякамі ў Вільнюсе

Літвы. Тады, пад час пятага фестывала “Песня памежжа”, была ўрачыста падпісана Дамова аб супрацоўніцтве на пяць гадоў, і гэта — добрая падстава для пашырэння кантактаў моладзі, спартсменаў, бізнесменаў, журналістаў. Па сваім этнаскладзе, удакладняе Віктар Свіла,

гэты літоўскі раён вельмі блізка да Астравецчыны: там жыве каля паўтары тысячы этнічных беларусаў. Дзейнічаюць Беларускае таварыства ў Швянчонісе, філіял беларускага клуба “Сябрына” ў Пабрадзе.

А летась ажывіўся рух у польскім напрамку. “Дэлегацыя Вармінска-Мазурскага ваяводства наведвала наш раён, — раскрывае сутнасць захадаў В. Свіла. — Скарысталі “зямляцкі рэсурс”: выхадзец з нашага рэгіёна,

прафесар Ольштынскага ўніверсітэта Мечыслаў Яцкевіч, які раней быў генконсулам Польшчы ў Літве, арганізаваў нам сустрэчу з кіраўніцтвам ваяводства. І вось рыхтуецца дамова аб супрацоўніцтве паміж нашым раёнам і Лідзбарк-Вармінскім паветам — там амаль

трэць жыхароў выхадцы з Беларусі”. І яны да кантактаў з этнічнай радзімай маюць вялікі інтарэс, хочучы атрымліваць больш аб’ектыўнай інфармацыі пра Беларусь. Пра гэта пісала і журналістка “Астравецкай праўды”, якая ўдзельнічала ў сустрэчы за круглым сталом у ольштынскім Інстытуце ўсходніх даследаванняў.

Падаграваюць інтарэс да Астравецчыны і перспектывы будаўніцтва там Беларускай АЭС. Нашых

тэхнікай, інвестыцыямі, стварыць у горадзе сумеснае прадпрыемства. Натуральна, такія прапановы ўважліва вывучаюцца ў райвыканкаме. Цікавы досвед нашых землякоў у сферы ядзернай энергетыкі — таксама запатрабаваны. Скажам, восенню ў Астраўцы праходзілі грамадскія слуханні з мэтай ацаніць уздзеянне на навакольнае асяроддзе будучага будаўніцтва і эксплуатацыі АЭС. І вельмі важным, пераканальным было выступленне ў падтрымку праекта кіраўніка Беларускага культурнага цэнтра “Крок” з літоўскага Вісагінаса Алега Давідзюка, які не адзін год працаваў на Ігналінскай АЭС.

У банку дадзеных, які вядзецца ў Астравецкім райвыканкаме, ёсць звесткі пра беларускія суполкі, сацыяльна актыўных суайчыннікаў, якія жывуць у Расіі, ЗША, краінах Прыбалтыкі, у Польшчы, Вялікабрытаніі ды іншых краінах. Спіс гэты, сцвярджае Віктар Свіла, досыць доўгі, з многімі землякамі ўстаноўлены рознага роду кантакты. Райвыканкам жа зацікаўлены ў тым, каб такія стасункі перараслі ў канкрэтныя праекты супрацоўніцтва і давалі не толькі культурны, але і эканамічны эффект.

Моцныя карані духоўнасці

Максім Дарашэвіч

Вопыт Беларусі па захаванні і развіцці культурных традыцый выклікае цікавасць у свеце

“Традыцыйныя духоўныя і культурныя каштоўнасці як аснова ўстойлівага развіцця” — такой была тэма дыскусіі на нядаўняй канферэнцыі ва ўніверсітэце Баламанд ліванскага горада Трыпалі, у якой прымалі ўдзел прадстаўнікі дваццаці краін. Пра вопыт Беларусі па захаванні культурных традыцый расказвала старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў, кіраўнік дэлегацыі Нацыянальнага сходу Беларусі ў Міжпарламенцкай асамблеі праваслаўя Галіна Паліянская.

На думку дэпутата, у Беларусі за апошнія дваццаць гадоў праведзена вялікая работа па ўсіх гэтых напрамках. Напрыклад, летась на 25 культурных аб’ектах выкананы рэстаўрацыйныя работы за кошт дзяржфінансавання. І сёлета плануецца накіраваць адзін мільярд рублёў на фінансаванне комплексу работ у былым Калегіуме езуітаў у вёсцы Юравічы Калінкавіцкага раёна, крыху менш за гэтую суму — у Васкрасенскім саборы ў Барысаве, яшчэ 200 мільёнаў — ва Успенскім манастыры ў вёсцы Пустынькі Мсціслаўскага раёна Магілёўшчыны. Акрамя таго, з рэспубліканскага бюджэту на капітальны рамонт будзе выдзелена

Царква вёскі Сынковічы — унікальны архітэктурны помнік

450 мільёнаў рублёў для Спаса-Праабражэнскай царквы ў Полацку, Царквы абароннага тыпу ў вёсцы Сынковічы Зэльвенскага раёна і Свята-Васкрасенскай царквы ў Клецку.

Асобныя блокі даклада Г. Паліянскай датычыліся адраджэння традыцый дзякуючы актыўнаму развіццю ў Беларусі агра- і экатурызму, прыцягненню моладзі да захавання культурных і духоўных каштоўнасцяў нашага народа. Паводле слоў дэпутата, даклад пра Беларусь выклікаў вялікую цікавасць ва ўдзельнікаў канферэнцыі. “Мы годна выглядаем на фоне астатніх, і нават маем відэадачы перавагі. Многія маглі толькі тэарэтызаваць пра развіццё культурных каштоўнасцяў, а ў нас ёсць не толькі тэорыя, але і канкрэтныя факты і дасягненні, вынікі, пра якія можна прадметна гаварыць”, — падкрэсліла Галіна Паліянская. Не без гонару яна адзначыла, што ў Ліване сустрэлася з двума архітэктарамі, якія былі ў ліку 70 ліванскіх студэнтаў, калі яна ўзначальвала архітэктурны факультэт Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта.

Удзячнай памяці салют

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Сто сорок тысяч экспанатаў

Экспанаты паступаюць увесь час. З 10 000 адзінак ў 1944 годзе фонд музея павялічыўся да 140 000, — гаворыць Сяргей Азаронак. — Сёння музейныя каштоўнасці — гэта ваенная тэхніка і зброя, друкаваная прадукцыя, сцягі, фотадакументы, прадметы ваеннага і грамадзянскага побыту, узнагароды, рэліквіі з лагераў смерці... У кожным раздзеле — свае эксклюзівы, накішталт рукапісных партызанскіх часопісаў, рэдкага самалёта Лі-2, сумкі, у якой Алена Мазанік пранесла ў дом генеральнага камісара гаўляйтэра Кубэ смяротную міну.

Экспанатам цяжка даць ацэнку. Скажам, што вас больш уразіць: ордэн Нахімава — з золата, плаціны, рубінаў, які каштуе больш за сто тысяч еўра, ці пісьмо дзяўчынкі бацьку на фронт, у якім яна малюе коціка, бо “ён моцна драпаецца і сваімі вострымі кіпцюрамі дапаможа татку забіць фашыста”, якое немагчыма чытаць без хвалявання? А здавалася б, проста лісток паперы.

На плошчы ў тры з паловай тысячы квадратных метраў месцаца каля дзесяці тысяч экспанатаў, інсталяцый, макетаў накішталт партызанскай зброёвай майстэрні, фрагмента лагера смерці, моманту падрыву чыгуначнага маста. “У аснове музея — класічная экспазіцыя з некалькімі пераменнымі выставамі, — расказвае дырэктар. — Як правіла, мяняюць экспазіцыі праз дзесяць-пятнаццаць год. За гэты перыяд старэе абсталяванне, на-

запашваюцца дадатковыя гістарычныя матэрыялы, з’яўляюцца новыя тэхналогіі. Але прыйшоў час і кардынальных змен. Як вядома, прынята рашэнне пабудаваць новы музей”.

Скрозь усю вайну

У зеляніне парка Перамогі — шыкоўны, на 15 тысяч квадратных метраў, будынак. Набліжаемся да яго. На вачах расце абеліск “Мінск — горад-герой”. За ім разыходзіцца залатымі промнямі галоўны фасад музея, нагадваючы сваёй формай салют Перамогі 9 мая 1945 года. Свой “феерверк” стварае і вялікі фантан на плошчы Герояў...

Пакуль гэта толькі кадры фільма-праекта. З ім знаёміць мяне ў сваёй творчай майстэрні архітэктар, двойчы лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, аўтар будынкаў Нацыянальнай бібліятэкі і Мінскага чыгуначнага вакзала Віктар Крамарэнка. Менавіта ён задумаў такім новы музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. “Архітэктар заўсёды імкнецца стварыць форму будынка, якая адлюстроўвае яго змест, — разважае майстар. — Хочацца, каб архітэктура музея была і адметным экспанатам, які выклікае ў людзей моцныя эмоцыі, пакідае яркі ўражанні”.

Будынак задуманы як чатыры блокі-фасады — па колькасці ваенных гадоў. Паміж імі ёсць расколіны са шкляным дахам: скрозь іх наведвальнікі, праходзячы “ўсю вайну”, увесь час бачаць абеліск — сімвал Перамогі. А суровая праўда вайны адлюстравана ў інтэр’ерах і ў нейкім сэнсе ў процілеглым ад фасаду баку

Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны — святое месца для ветэранаў

У праектах будучая зала Перамогі — самая велічная

— манументальныя формы звернуты на захад. Сімвалічна: адтуль прыйшла вайна, туды ішла перамога.

Усе памяшканні злучае вялікая зала “Дарога вайны”, поўная трывогі і напружання. Тут самалёты “вісяць” над галавой, навокал танкі лязгочуць гусеніцамі... “Дарога” пакрысе вядзе наведвальнікаў у іншыя блокі і заканчваецца залай Перамогі ў выглядзе купала — ён пад самым дахам музея, які будзе падсвятляцца ноччу. Адтуль адкрываецца цудоўны від на парк Перамогі і панараму горада. Форма залы, дарэчы, выклікае асацыяцыі з нямецкім рэйхстагам. “Гэта нядзіўна, бо вайна скончылася тым, што над купалам рэйхстага быў узняты Сцяг Перамогі. Толькі наш купал будзе асаблівым, не падобным

да нямецкага, — запэўнівае Крамарэнка. — Бо ён — архітэктурны сімвал Перамогі са сцягам краіны, якая ўнесла значны ўклад у разгром фашызму”.

На будаўніцтва музея адведзена два гады. І яшчэ год — на стварэнне экспазіцыі. Першы камень мяркуецца ўрачыста закладзіць у маі 2010 года. Пакуль архітэктары старанна працуюць над чарцяжамі, музейшчыкі дашліфоўваюць новую канцэпцыю. “Працуем над драматызмам экспазіцыі, — дзеліцца думкамі Сяргей Азаронак. — Падключычы псіхалагаў, гісторыкаў, дызайнераў, мастакоў, а таксама калег з Венгрыі, Аўстрыі, Расіі. Па сутнасці, новы музей ужо існуе ва ўяўленні многіх людзей, якія яго ствараюць”.

Людміла Мінкевіч

У гонар тых, хто перамог

На фотавыставе Беларускага тэлеграфнага агенцтва “Пераможцы” ў Гомелі прадстаўлены партрэты ветэранаў

Выстава, прысвечаная 65-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, уключае больш за семдзсят шырокафарматных фатаграфій. На іх — унікальныя моманты з ваенных гадоў, сучаснае жыццё ветэранаў. У асноўным гэта жанр партрэта. Большасць фотаработ зроблена карэспандэнтамі БЕЛТА.

Гомель — першы горад, дзе ў Карціннай галерэі Гаўрылы Вашчанкі экспануецца выстава “Пераможцы”. Потым яе змогуць пабачыць жыхары Магілёва, Віцебска, Гродна, а з 2 па 8 мая і мінчане, госці сталіцы.

Сам-насам з Шапэнам

З нагоды 200-х угодкаў вядомага польскага кампазітара ў Беларусі гучыць яго музыка

Літаратурна-музычны вечар “Мелодыя сэрца — мелодыя святла”, прысвечаны юбілею Фрыдэрыка Шапэна, прайшоў у Нацыянальнай бібліятэцы. Была разгорнута выстава “Паэт фартэпіяна”: кнігі, ноты, гуказапісы, альбомы, камплекты паштовак, электронных выданняў з фондаў бібліятэкі. На мастацкай выставе “Мелодыя святла” можна было пабачыць жывапіс, фота і графіку, прысвечаныя музыканту. А пад час святочнага канцэрта, у якім удзельнічала шмат адоранай моладзі, гучалі шапэнаўскія вальсы, мазуркі, паланезы, накішорны.

У Беларусі актыўна праводзіцца ўрачыстасць з нагоды 200-х угодкаў заснавальніка польскай класічнай музыкі, кампазітара і піяніста. Як вядома, ЮНЕСКА ўнесла юбілей Ф.Шапэна ў спіс памятных дат і абвясціла 2010 год годам Шапэна.

З РЕДАКЦЫЙНАЙ ПОШТЫ

Хто б гэта мог быць?

Беларусаў Вільнюса цікавіць пытанне: што за жанчына пахавана на Свята-Ефрасіннеўскіх праваслаўных могілках у Вільнюсе (у народзе іх яшчэ называюць Ліпаўка)? На помніку выбіты надпіс “Знак Соф’я Лявонцьеўна” і даты жыцця: “12. 1903 — 12. 12. 1966”.

Ёсць тут і вершаваная эпітафія:

*Тут кінула думкі
аб долі гаротнай,
Там вечна спачнеш
ты душой...*

А пад эпітафіяй змешчаны беларускі народны арнамент.

У каго я ні пытаўся, ніхто не ведае, хто такая Соф’я Знак. Літаратар? Мастачка?

А, можа, чытачы “Толасу Радзімы” падкажуць нам што-небудзь?!

З павагай — **Валянцін Стэх**, г.Вільнюс

ДАЛЯГЛЯДЫ

Знаходкі Юрыя Мыцыка

У Кіеве пачаў працаваць Украінскі цэнтр даследаванняў па гісторыі Беларусі

Адам Мальдзіс

Спачатку мне, відаць, варта нагадаць чытачам “Толасу Радзімы”, хто ж такі Юрыя Мыцык. Ён — асоба шматгранная: не проста протаіярэй Украінскай праваслаўнай царквы, але і доктар гістарычных навук, заслужаны дзеяч навукі і тэхнікі Украіны. Прафесар, працуе на кафедры гісторыі Нацыянальнага ўніверсітэта “Кіева-Магілянская акадэмія”. І адначасова загадвае Аддзелам дакументаў княжацкага і казацкага часоў Інстытута ўкраінскай археаграфіі і крыніцазнаўства імя М. Грушэўскага Нацыянальнай акадэміі навук Украіны. Як даследчык Юрыя Андрэевіч пераважна займаецца гісторыяй свайго і памежных народаў у часы казацкіх войнаў, Украінскай праваслаўнай царквы, а таксама крэйзнаўствам.

Юрыя Мыцык напісаў звыш 1300 навуковых прац. Некаторыя з іх, між іншым, першапачаткова

друкаваліся ў газеце “Голас Радзімы”. Так, грунтоўны артыкул “Беларускіянін на Святой Зямлі” (пра асвечанага інака Варсанофія) быў змешчаны 28 жніўня 2001 года. А цікавы біяграфічны нарыс “Беларус — маскоўскі патрыярх XVII стагоддзя” (пра Ёасафа II, які родам з Оршы) — 5 чэрвеня 2002 года. Такім чынам, айцец Юрыя Мыцык — наш даўні чытач і аўтар. Тым больш прыемна было мне атрымаць з Кіева бандэроль з кнігай “Albaruthenica: Даследаванні з гісторыі Беларусі” (Кіеў, 2009). У яе тры салідныя выдаўцы:

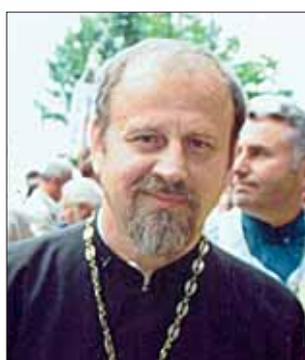
Інстытут украінскай археаграфіі і крыніцазнаўства імя М. Грушэўскага НАН Украіны, Нацыянальны

універсітэт “Кіева-Магілянская Акадэмія” і, што для нас найбольш істотна, нядаўна створаны Украінскі цэнтр даследаванняў гісторыі Беларусі. Адкрываецца зборнік названым артыкулам “Беларускіянін на Святой Зямлі”, прычым з указаннем першапублікацыі ў нашай газеце.

Што ж увайшло ва ўкраінскую “Беларусіку”? Найперш многія знаходкі самога айца Юрыя, зробленыя пераважна ў архівах Польшчы — у фондах Радзівілаў, Тышкевічаў, Храптовічаў ды іншых беларускіх магнатаў. Асаб-

ліваю цікавасць выклікаюць невядомыя раней лісты да пісьменніка-мемуарыста з Ляхавіч Фёдара Еўлашоўскага, новыя дакументы, звязаныя з Рэчыцай і бітвай пад Лоевам, урыўкі з “Табарнага штодзённіка” Януша Радзівіла, біяграфіі знакамітых людзей XVII стагоддзя... Дзякуючы кнізе айца Юрыя старая беларуская літаратура папоўнілася невядомымі раней мастацкімі творамі: вершаванай хронікай пра бітву на рацэ Бася, вялікім варыянтам лірніцкай песні “Трахануя, трахану пра Ярому, пра Хаму...” Атрымалася ў аўтара нешта накішталт колішняга зборніка “Усялякая усялячыны”: тэксты пададзены разнастайна і цікава для чытачоў самых розных катэгорый.

Будзем спадзявацца, што гэты выпуск украінскай “Беларусікі” стане пачаткам цэлай серыі выданняў.

Доктар навук Юрыя Мыцык

